

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Εισαγωγικά

Κατά το έτος 1965 υπό της Έφορείας 'Αρχαιοτήτων ΙΕ' Περιφέρειας διενηργήθησαν ανασκαφαί εις 'Αμφίπολιν (βλ. Τὸ Ἔργον Α.Ε. 1965, σ.28-43), Τερπνὴν Νιγρίτης καὶ Ἄβδηρα. Συνεχίσθη πρὸς τούτοις ἡ ἔκθεσις τῶν ἀρχαιοτήτων εἰς τὸ Μουσεῖον Καβάλας, ἐγένοντο ἐργασίαι ἐκθέσεως εἰς τὸ νεόδμητον Μουσεῖον Φιλίππων, ἐργασίαι συντηρήσεως τοῦ μεσαιωνικοῦ ὑδραγωγείου Καβάλας καὶ ἐργασίαι ἀποκαταστάσεως τῆς πλακοστρώσεως τοῦ Forgm Φιλίππων. Κατωτέρω δημοσιεύεται συνοπτικὴ ἔκθεσις περὶ τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Έφορείας κατὰ τὸ ἔτος 1965.

1. ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

Α. ΑΒΔΗΡΑ

Συνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ ἀνασκαφαὶ καὶ αἱ ἐρευναι τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῶν Ἄβδῆρων, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Δημητρίου Λαζαρίδη καὶ μετὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἐπιμελητριῶν κ. Ἐθνεγένιας Λεβεντοπούλου - Γιούρη καὶ δ. Χαΐδως Κουκούλη¹. Εἰς τὰς ἀνασκαφὰς προσέφερον ἐπίσης τὰς ὑπηρεσίας τῆς ἡ τελειόφοιτος τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δ. Ρ. Μπουρνιά, ἡ ὁποία καὶ ἐξεπόνησε τὰ δημοσιεύματα ἐνταῦθα σχέδια. Εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῶν συνεργειῶν ἐργατῶν καὶ εἰς διαφόρους ἐργασίας τῶν ἀνασκαφῶν πολὺ ἐβοήθησαν οἱ φύλακες Ἀρχαιοτήτων Καβάλας Παν. Φλωριάς καὶ Βασ. Σταμάτης. Αἱ ἐργασίαι, διαρκέσασαι ἀπὸ 1ης μέχρι 9ης Ὀκτωβρίου, ἀπασχόλησαν κατὰ μέσον ὄρον περὶ τοὺς 65 ἐργάτας ἡμερησίως, διενηργήθησαν δὲ εἰς διαφόρους τομεῖς τῆς ἀρχαίας πόλεως, κατὰ τὸ βόρειον καὶ ἀνατολικὸν τμήμα αὐτῆς μέχρι τῆς θαλάσσης. Κατωτέρω ἐκτίθενται ἐν συντομίᾳ αἱ κυριώτεραι ἐργασίαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

1. **Θέατρον.** Τὸ θέατρον τῶν Ἄβδῆρων, γνωστὸν πρὸ πολλοῦ ἐκ τῶν ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν²,

1. Ἐκ τῶν Ἐπιμελητριῶν ἡ κ. Ε. Λεβεντοπούλου - Γιούρη εἶχε τὴν ἐποπτεῖαν τῶν δοκιμαστικῶν τομῶν καὶ ἡ δ. Χ. Κουκούλη τῶν ἐργασιῶν τοῦ θεάτρου.

2. Βλέπε ψήφισμα τῶν Ἄβδῆρων πρὸς τιμὴν τοῦ Φίλωνος Πύθωνος Ἀκανθίου, δημοσιευθὲν ὑπὸ Ch. Avezou - Ch. Picard ἐν BCH 1913, σ. 123 - 124 . . . καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν ἕως ἂν ζῆ καὶ ἐς προεδρίαν κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ στεφανοῦσθαι ἐν τῷ θεάτρῳ ἐς δὲ Λιονυσίαν τῷ ἀγῶνι χρυσῷ στεφάνῳ . . . Ἀρχαί τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος.

εἶχεν ἀναζητηθῆ ἀνεπιτυχῶς μέχρι τοῦδε κατὰ τὰς δοκιμαστικὰς ἐρεῦνας τῶν παρελθόντων ἐτῶν. Ἡ θέσις τούτου καθωρίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1965 ὑπὸ τὰς κάτωθι συνθήκας.

Εἰς τὸ βορειότερον σημεῖον τῆς ἀρχαίας πόλεως, πιθανώτατα δὲ ἔξω τοῦ τείχους αὐτῆς, ὑπάρχει ἀκαλλιέργητος ἔκτασις, ἀνήκουσα εἰς τὸν ἰδιώτην Ἀναστάσιον Σταγόνην. Ἡ φυσικὴ διαμόρφωσις εἰς τὴν θέσιν ταύτην τῶν κλιτύων χθαρμῶν ὑψωμάτων, ὀριζόντων τὴν πόλιν ἀπὸ Β., προσδίδει εἰς αὐτὰς τὴν μορφήν κοίλου ἀρχαίου θεάτρου. Ὁ χώρος καλύπτεται ὑπὸ πυκνῆς ἀγρίας βλαστήσεως. Εἰς τὴν παρυφὴν τῆς κλιτύος καὶ ἐγγύτατα συγχρόνου φρέατος, εἶχε διενεργηθῆ πρὸ ἐτῶν ὑπὸ ἰδιώτου, ὡς μοὶ ἀνεκοινώθη, μικρὰ ἐσκαφὴ πρὸς δημιουργίαν φρεατίου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συγκεντρώσεως ὕδατος διὰ τὴν ἀρδευσιν παρακειμένου φυτωρίου. Κατὰ τὴν ἐσκαφὴν τῆς θέσεως ταύτης ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ κτηνοτρόφου Δημητρίου Χατζοπούλου, διατηροῦντος ποιμνιοστάσιον εἰς ἀπόστασιν μικροτέραν τῶν 100 μ. ἐκ τοῦ χώρου τῆς ἐσκαφῆς, πλάξ θασίου χονδροκόκκου μαρμάρου, ἀποτετημένη εἰς δύο συνανήκοντα τεμάχια, παρουσιάζουσα ἐλαφρῶς καμπύλην ἐπιφάνειαν³. Ὁ χώρος τῆς ἐσκαφῆς καὶ ἡ πλάξ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω ἰδιώτου εἰς τὸν Νομάρχην Ξάνθης, κ. Δῶδον, καὶ τὸν τότε ἔκτακτον ἐπιστημονικὸν βοηθὸν Ξάνθης, φοιτητὴν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κ. Κ. Δημάδη, ἐδόθη δὲ καὶ ἡ πληροφορία ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη πλάξ ἐντὸς τοῦ σκάμματος. Ἀπεφασίσθη τότε ὑπὸ τοῦ Νομάρχου Ξάνθης ἡ διενέργεια μικρᾶς σκαφικῆς ἐρεῦνης, ἥτις καὶ ἐπραγματοποιήθη ἀπὸ 2 - 5 Ἰουνίου διὰ 4 ἐργατῶν, ἐργασθέντων ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ κ. Δημάδη. Καὶ ἐπειδὴ, ὡς μοὶ ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ Νομάρχου, λόγω τῆς παρουσίας ἀφθόνου ὕδατος ἐντὸς τοῦ σκάμματος, δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ ἐκβάθυνσις αὐτοῦ, ἐπεχειρήθη μικρὰ δοκιμαστικὴ τομὴ νοτίως τούτου, εἰς τὸ κατώτερον τμήμα τῆς κλιτύος. Διὰ τῆς τομῆς αὐτῆς ἀπεκαλύφθησαν πλίνθοι παρολίθου καὶ λιθορριπῆ ἀκατεργάστων λίθων, ἀνήκουσαι εἰς τὴν ὑποδομὴν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου.

Τὴν 1 Ὀκτωβρίου διὰ συνεργείου 47 ἐργατῶν,

3. Ἡ πλάξ αὕτη φυλάσσεται εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ γραφείου τοῦ Νομάρχου Ξάνθης, ἐνθα καὶ τὴν εἶδον τὸν Αὐγούστον τοῦ 1965, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ τὴν φωτογραφίσω καὶ νὰ μετρήσω τὰς διαστάσεις τῆς. Ἡ ἐντύπωσίς μου εἶναι ὅτι τὸ μήκος αὐτῆς δὲν ὑπερβαίνει τὰ 0,70 μ. περίπου. Νομίζω, ὅτι ὀρθῶς ἐθεωρήθη αὕτη ὡς εἰρησίνωτον θρόνον προεδρίας καὶ λόγω τῆς ἐργασίας τῆς καὶ λόγω τοῦ χώρου ἀνευρέσεώς της εἰς τὴν ὑποθετικὴν θέσιν τῆς περιφέρειας τῆς ὀρχήστρας.